ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ
АНОТОМИЯ КАФЕДРАСЫ

СӨЖ

Тақырыбы: ***Буындағы қозғалысты модельдеу.***

Орындаған: Сәрсекеева Е.А
123топ ЖМФ
Тексерген: Кусайнова Б.С

Қарағанды 2010

ЖОСПАР:

Кіріспе

II Негізгі бөлім

1Буын түрлері

2Тұлға сүйектері мен Бас сүйектерінің аралығындағы байланыстары.

3Қолдың буын мен байламдары.

4Аяқтармен буындары мен байламдары.

5 Қозғалыстардың түрлері

III Пайдаланылған әдебиеттер.

Кіріспе.

- Адам қаңқасының сүйек аралық байланыстарын зерттейтін ірі тұлғалы ілімді артрология artologia, деп атайды. Сүйек аралық байламдар, буындар, шеміршектік және сүйектік ткандар байланысы мен адам қаңқасын құрайтын сүйектер жиынтығы, құрылысы мен қызметі өте күрделі жүйені құрайды.

Сүйек аралық байланыстардың түрлері.

Эмбриондық дамуына байланысты сүйек аралық байланыстардың үш түрін ажыратады:

1 Үздіксіз байланыстар- Snartrosis, сүйек аралық байланыстардың байырғы түрі болып саналады. Байланыстардың бұл түрінде сүйек аралық қуыс болмайды, олар өзара үздіксіз дәнекер ткандар немесе сүйектік ткандар арқылы байланысқан.

2 Үзілісті байланыстар, diarthosis, немесе синовиалды байланыс, junctura synovialis немесе буындар, articulatio, деп аталады

- . Бұл байланыстардың үздікті байланыстан айырмашылығы: аралығында сүйекаралық саңылау, ішкі беті синовиальды қабатпен көмкерілген, буын қапшығы мен буын беттерінен тұрады.
- 3 Жартылай үздікті байланыстар, hemiarhrosis, немесе симфизді, symphisis, байланыстар деп аталады. Байланыстың бұл түрінде үздіксіз және үздікті байланыстарға тән қасиеттер де кездеседі.

Тұлға сүйектері сүйектері мен бас сүйектерінің аралығындағы байланыстар

Омыртқа денелері, corpus vertebrae, бір-бірімен омыртқа аралық дискілермен, discus intervertebralis, және омыртқа аралық симфиздер, symphisis intervertebralis, арқылы үздіксіз байланысқан. Омыртқа аралық дискілердің ауыз омыртқа (атлант) мен біліктік омыртқалардың аралығында болмауы бұл омыртқалардың үздіксіз буын арқылы байланысқандығында. Қызметі: омыртқаға түсетін салмақты жеңу.

211. Третий поясничный позвонок; сверху

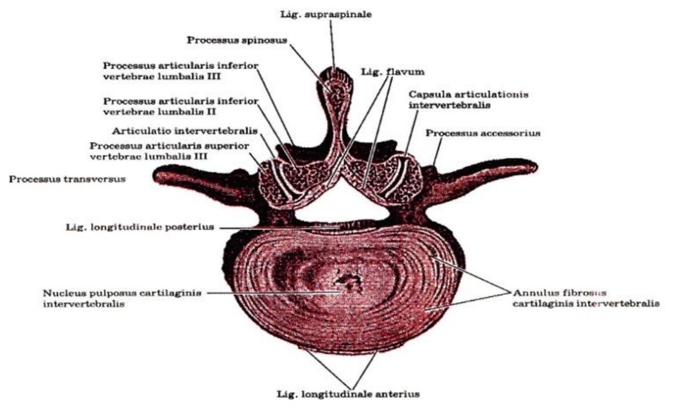

Горизонтальным распилом вскрыта суставная сумка межпозвоночного сустава, capsula articularis articulationis intervertebralis, между вторым и третьим поясничными позвонками

207. Связки позвоночного столба; слева

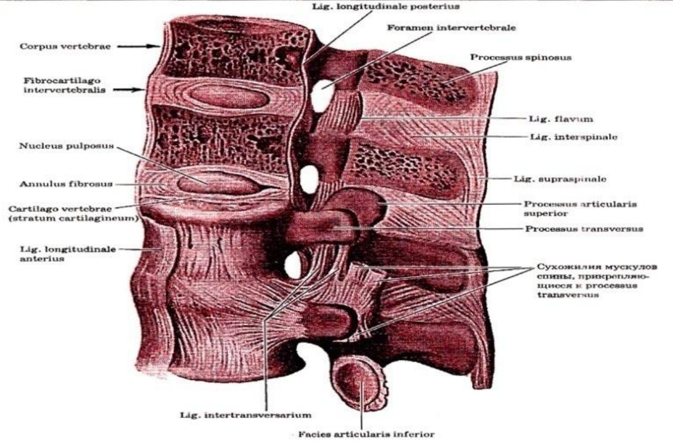

Поясничный отдел позвоночного столба; позвоночный канал вскрыт сагиттальным распилом через два верхних позвонка

Бас сүйектің ауыз омыртқасы мен біліктік омыртқалардың аралығындағы байланыстар.

- Атлант- шүйделік буын, articulatio atlantooccipitalis, Буын басы, шүйде сүйегінің айдаршығының, condylys occipitalis, буын бетінен тұрса, буын ойысы атланттың немесе ауыз омыртқаның жоғарғы буын ойысының буын бетінен, facies articularis superior, тұрады. Буын басының буын беті буын ойыста қарағанда шағын келген. Буын беттері гиалинмнен көмкерілген. Буын беттерінің сыртқы пішініне қарай эллипс немесе айдаршық тәрізді құрама буын, articulatio combinata, жатады.

212. Связки позвоночного столба и черепа; справа

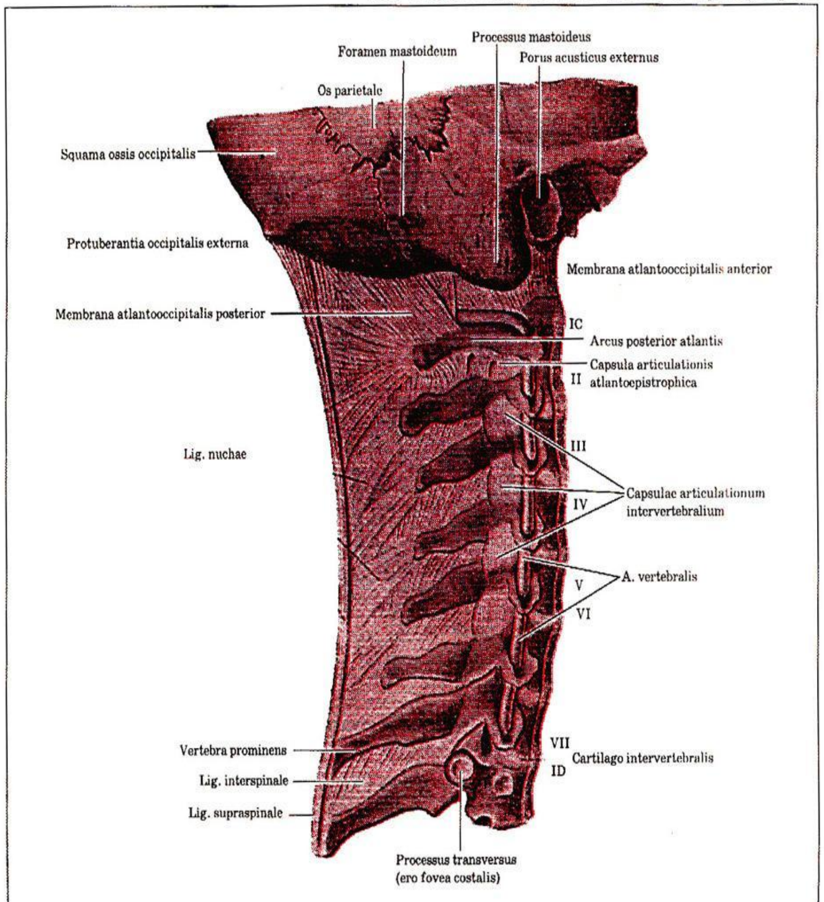

I — VII — шейные позвонки; I C — первый шейный позвонок; I D — первый грудной позвонок

- Алдыңғы атлант-шүйделік жарғақ. Memrana atlanto-occipitalis anterior, ол ауыз омыртқаның алдыңғы доғасы мен шүйде сүйегінің үлкен тесігінің алдыңғы жиектерінің аралығында өзара тартылып орналасқан.Қызметі: буынның тым шалқаюын тежеу.
- Атлант- шүйделік артқы жарғақ, memrana atlanto- occipitalis posterior. Ол жарғақ шүйде сүйегінің үлкен тесігінің артқы жиегінен басталып, ауыз омыртқаның артқы доғасына барып бекиді. Қызметі: атлант – шүйделік буынның тым алға қарай иілуін тежеу.

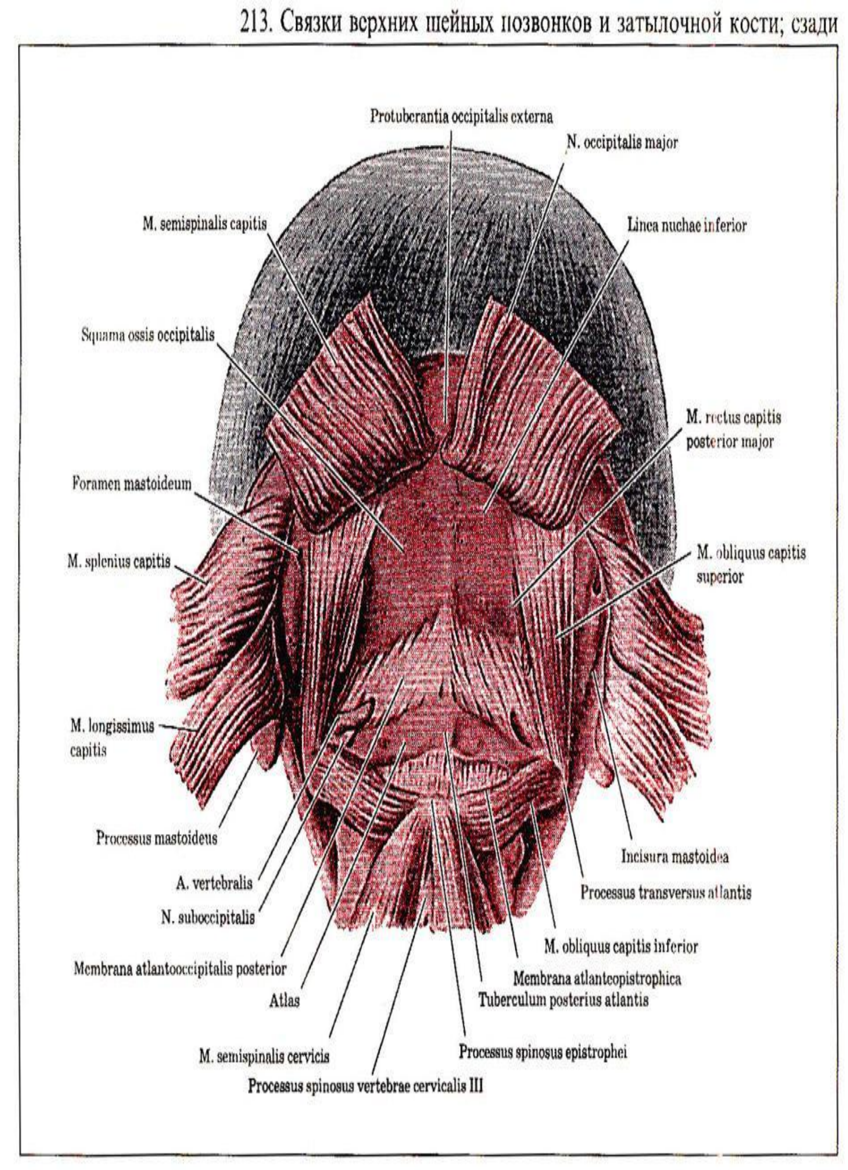

Қабырға –омыртқа буыны

- Қабырғаның омыртқалық ұшы, омыртқамен екі буын арқылы буындасады.Қабырға басының буыны, articulatio capiticostalae, Бұл буынның басы қабырғалардың басының буын бетінен тұрса, буын ойысы омыртқалардың денесінің бүйір қапталындағы буындық ойығынан тұрады.

221. Соединсния ребер с позвонками; сзади

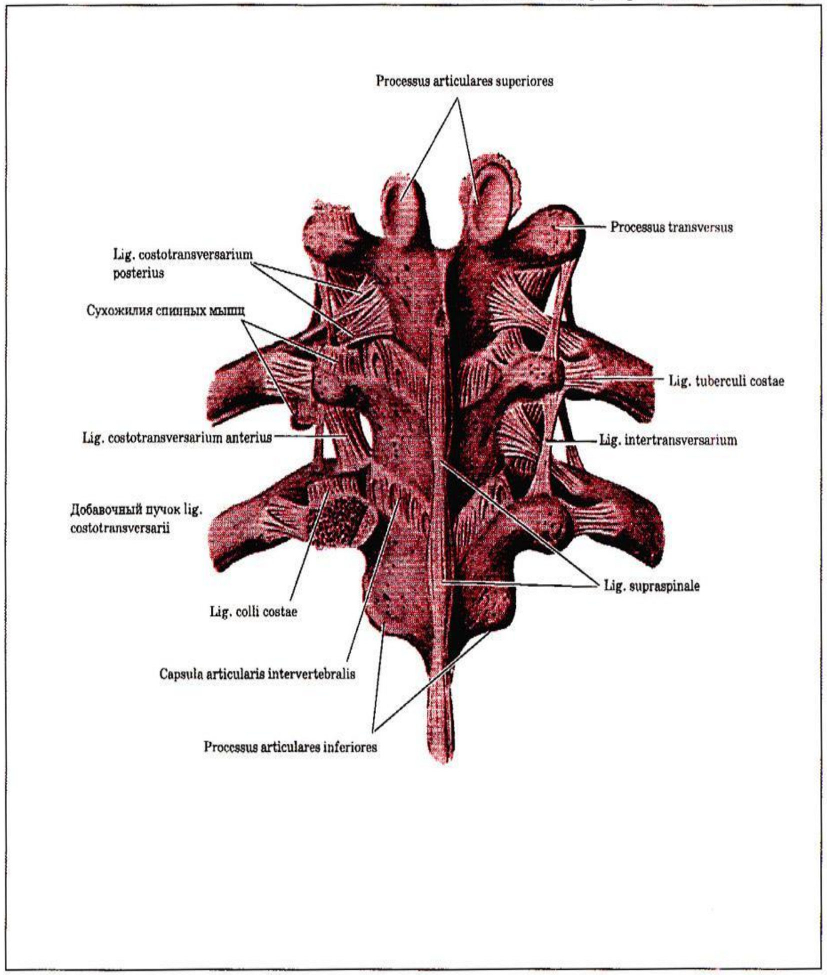

Қолдың буындары мен байламдары

Шынтақ буыны, articulatio cubiti. Бұл буын күрделі буындарға, articulatio composita, жатады. Шынтақ буыны байламдары:

1 Коллатералдық шынтақ жіліктік байлам, lig collaterale ulnare, Бұл байлам тоқпан жіліктің медиальды айдаршық үстілік өсіндінің негізінен басталып, төмен бағытта желпуіш тәрізді жалпақтау келіп, шынтақ жіліктің шығыршықтық тілігіне, incisura trochlearis, барып бекінеді.

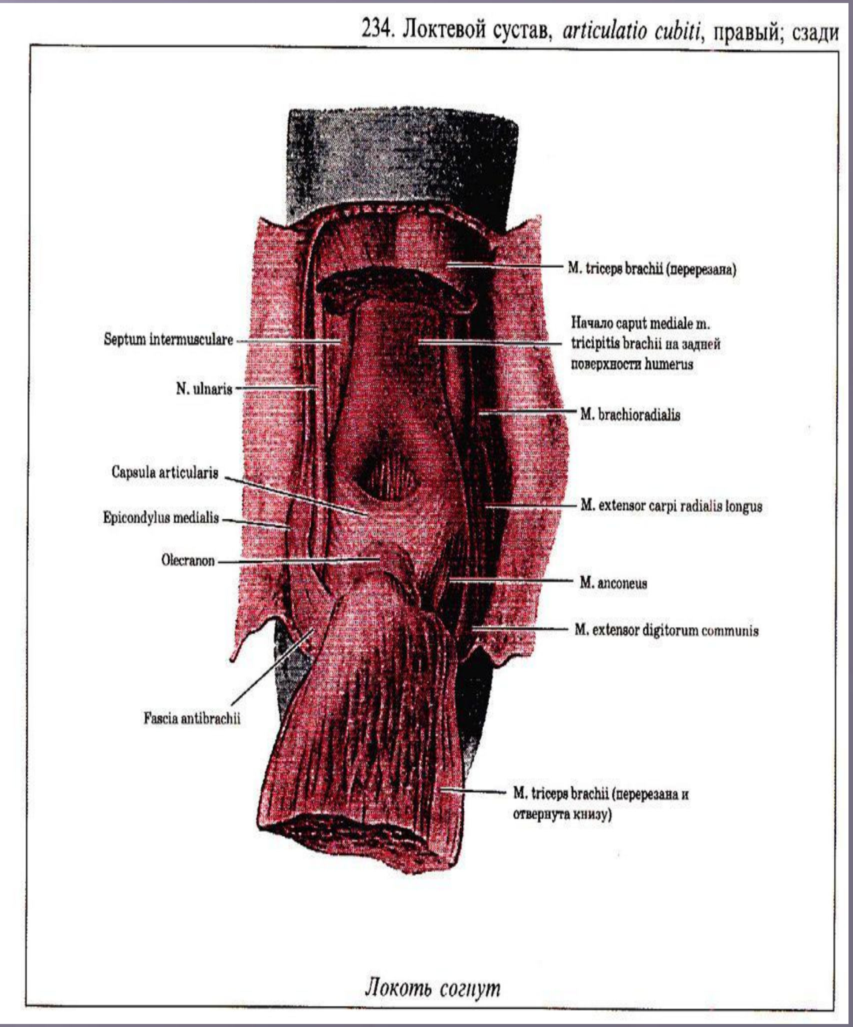

234. Локтевой сустав, *articulatio cubiti*, правый; сзади

2 Коллатералдық кәрі жіліктік байлам, lig. collaterale radiale, ол тоқпан жіліктің латеральды айдаршық үстінен басталып, төмен бағытта өтіп кәрі жіліктің мойынының тұсында алдыңғы және артқы будасына бөлініп, шынтақ жіліктің кәрі жіліктік тілігінің алдыңғы және артқы жиегіне барып бекиді.

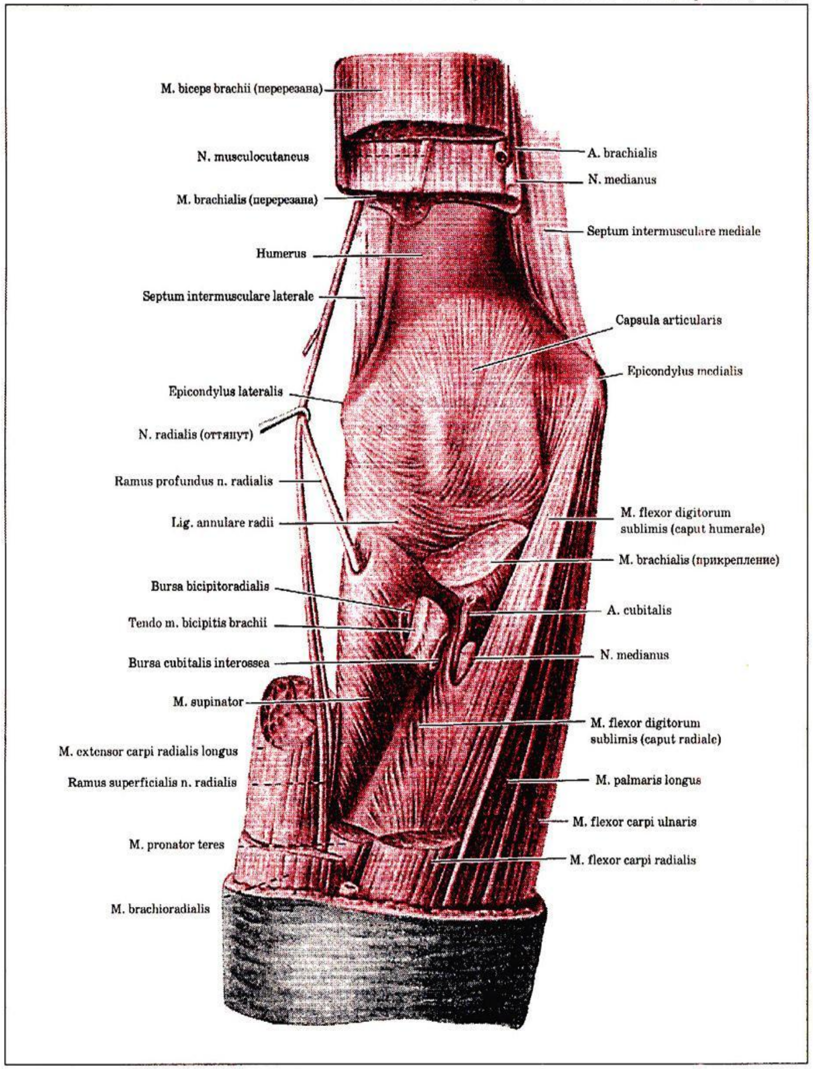

233. Локтевой сустав, *articulatio cubiti*, правый; сзади

- Аяқтыңбуындары articulationes membri
  - Жамбас белдеу сүйектерінің буындары мен байламдары articulationes cinguli membri inferioris.
  - Еркін орналасқан аяқтың буындары мен байламдары articulationes membri inferioris.

Аяқ буындары мен байламдары

Жамбас белдеуі сүйектері бір-бірімен өзара сегізкөз-мықын және шат сүйегінің қасағасы арқылы буындасқан. Сегізкөз –мықын буыны articulatio sacroiliaca жұп буыны. Бұл буынның буын беттері: сегізкөздің құлақша тәрізді беті, facies auricularis мықын сүйегінің құлақша тәрізді буын беттерінің өзара беттесуінен құралған.

247. Связки таза; спереди

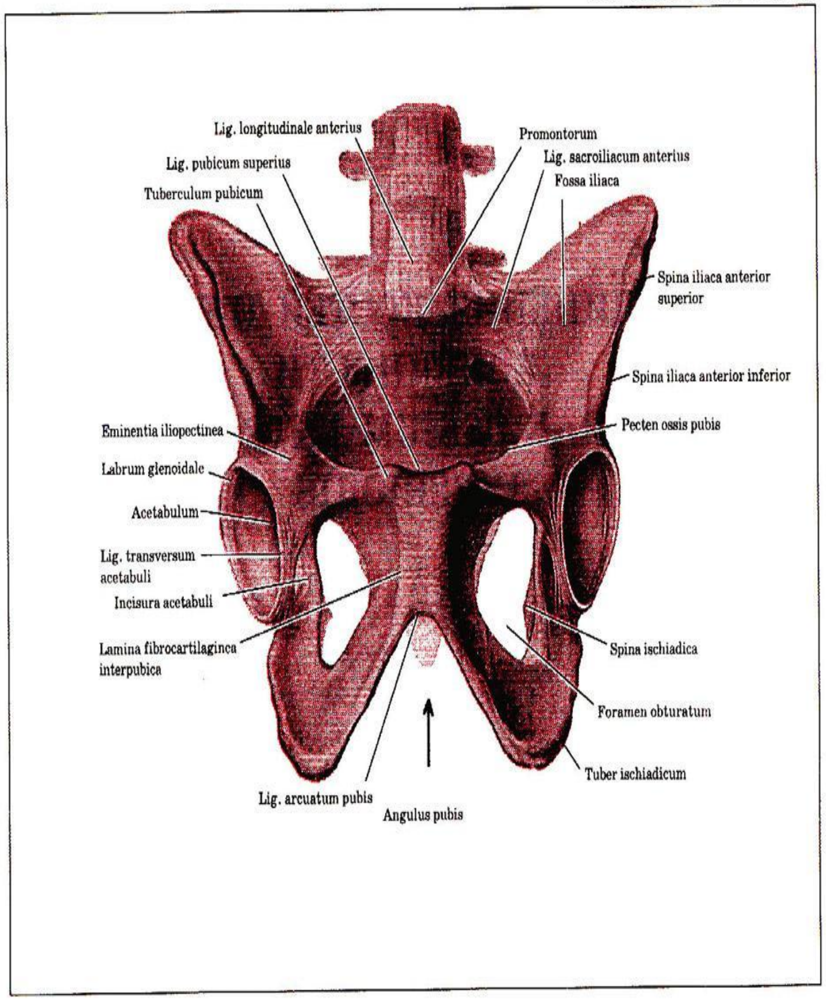

Аяқтың еркін орналасқан сүйектерінің буындары мен байламдары

Мықын –сан байламы, lig. iliofemorale, Ұршық буынның алдыңғы бетінде орналасқан мықын сүйегінің алдыңғы жоғарғы қылқанынан басталып, төмен және латеральды бағытта өтеді де, ортан жіліктің ұршық аралық сызықшасына бекиді. Қызметі: ұршық буынының жазылуын тежеп, тұлғаны тік ұстау.

248. Связки таза и тазобедренного сустава; сзади и несколько справа

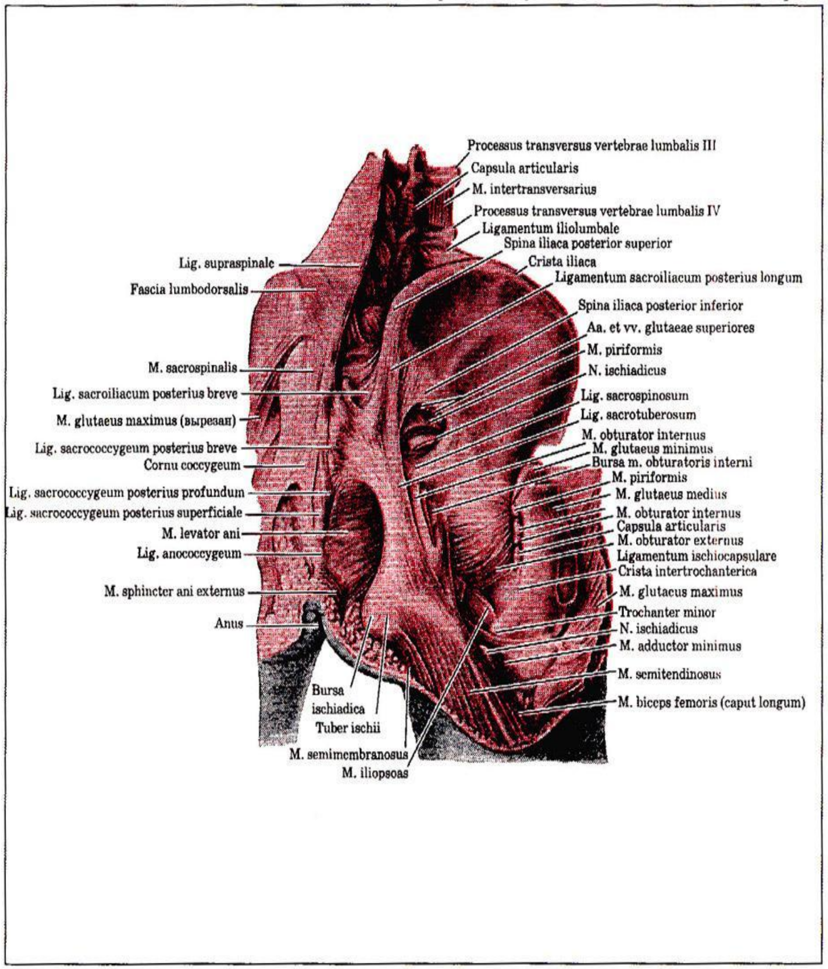

Тізе буыны, articulatio genus. Буынды құраушы сүйектердің санына қарай күрделі буындарға жатады. Буын басы: ортан жіліктің айдаршағының буын бетінен тұрса, буын ойысы: асықты жілік айдаршағының буын бетінен және тізе тобығының буын қуысына қараған буын бетіне тұрады.

254. Коленный сустав, *articulatio genus*, правый; спереди

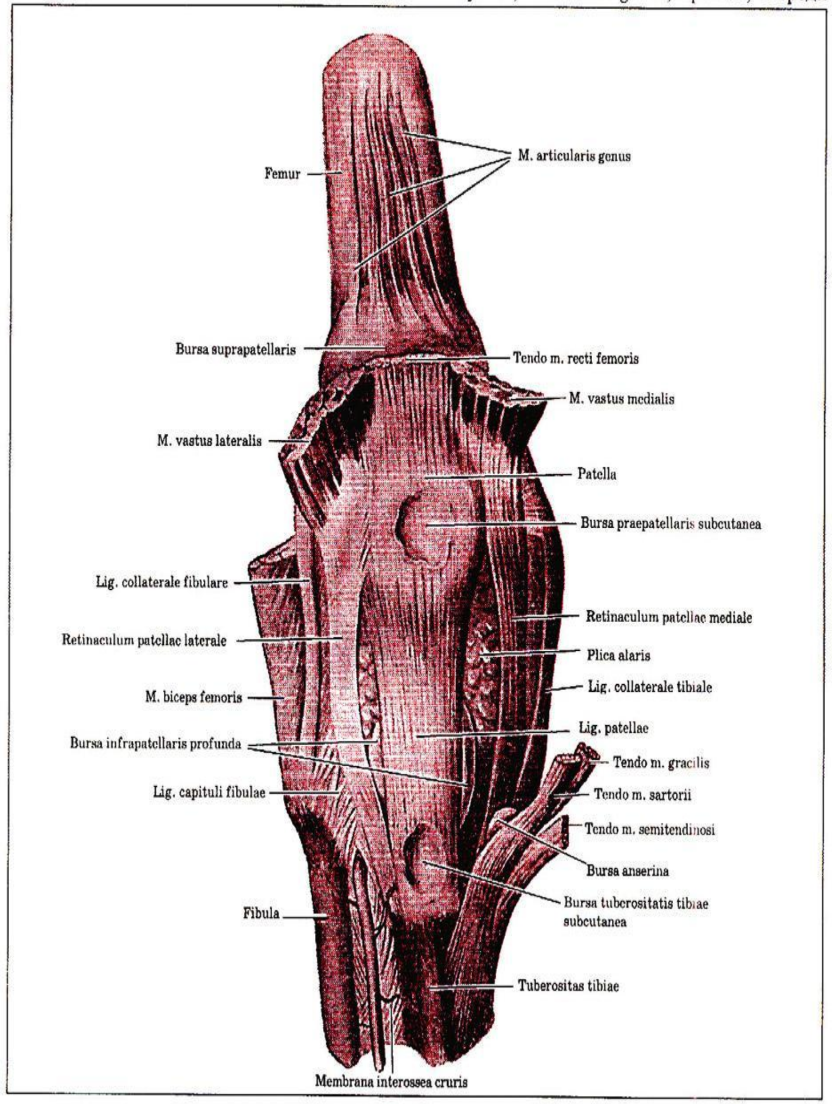

Буында болатын қозғалыстың көлемі

Бір білікті буын

Екі білікті буын

Үш білікті буын

253. Связка таза и тазобедренного сустава, правая сторона; изнутри

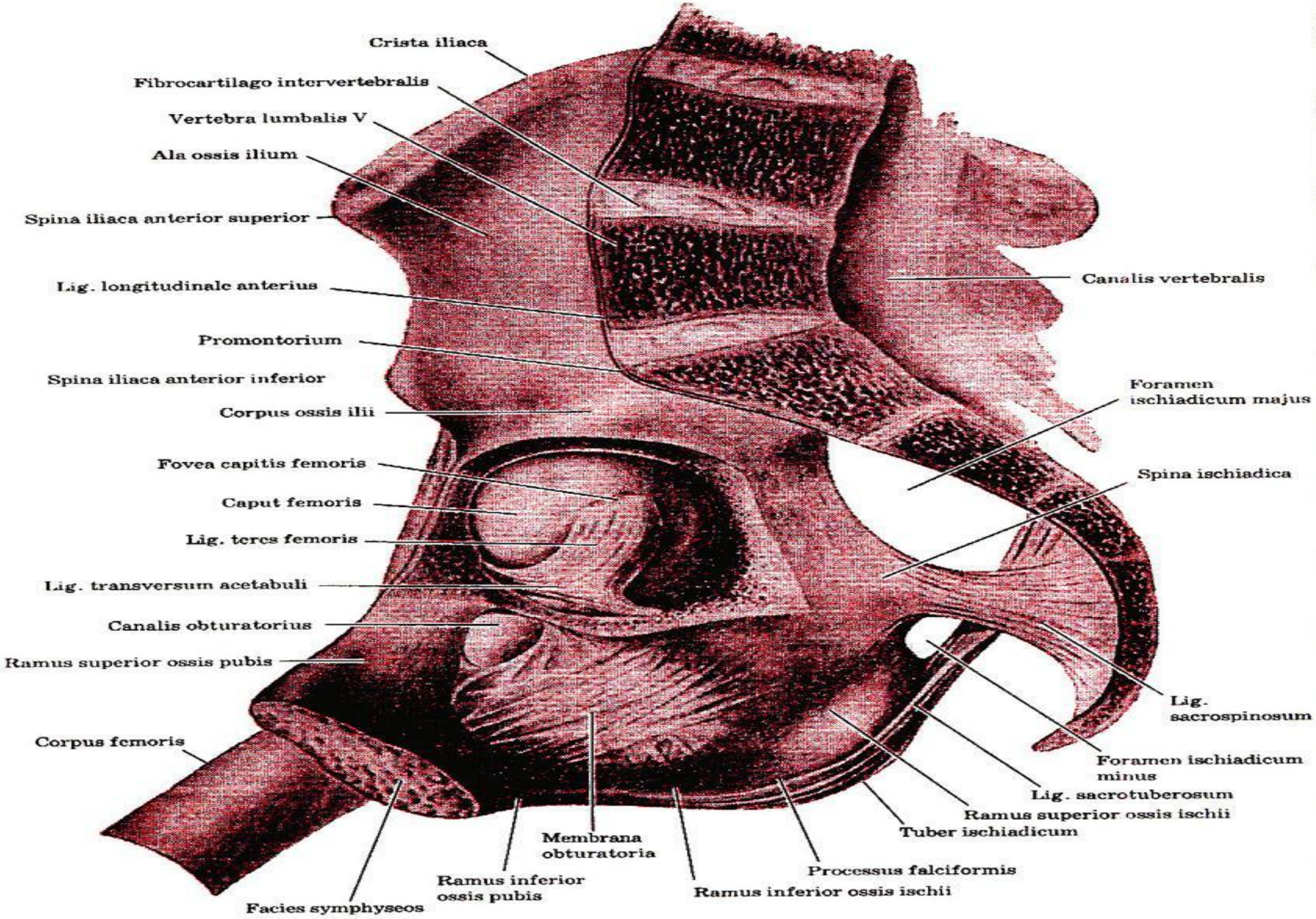

Сагиттальный распил через серединную плоскость нижних поясничных позвонков, крестца и копчика; дно acetabulum выпилено, видна круглая связка бедра, lig. teres femoris

Цилиндр тәрізді буындарда: Бұндай буындарда ішке қарай- pronatio сыртқа қарай- supinatio . Айналу қозғалысты қамтамассыз етеді.

Шығыр тәрізді буындар: қол басы мен аяқ басы бақайшықтары мен башпай аралық буындар. Біліктің бойында иіледі –flexio , жазылады-extenso

Элипс тәрізді буындар , articulatio ellipsoidea. Бұл буындарда қозғалыстар фронтальді және сагитальді біліктердің бойында қозғалады. Иіледі-flexio , жазылады- extensio әкелу- adductio әкету- abductio.

Ершік тәрізді буын , articulatio selaris. Қозғалыстың көлемі иіледі-flexio , жазылады- extenso.

Айдаршық тәрізді буындар, articulationes bicondularis . Айдаршық тәрізді буындарда қозғалыстар екі біліктің бойында : иіледі- flexio , жазылады- extenso, айналма бағытта-circumductio.

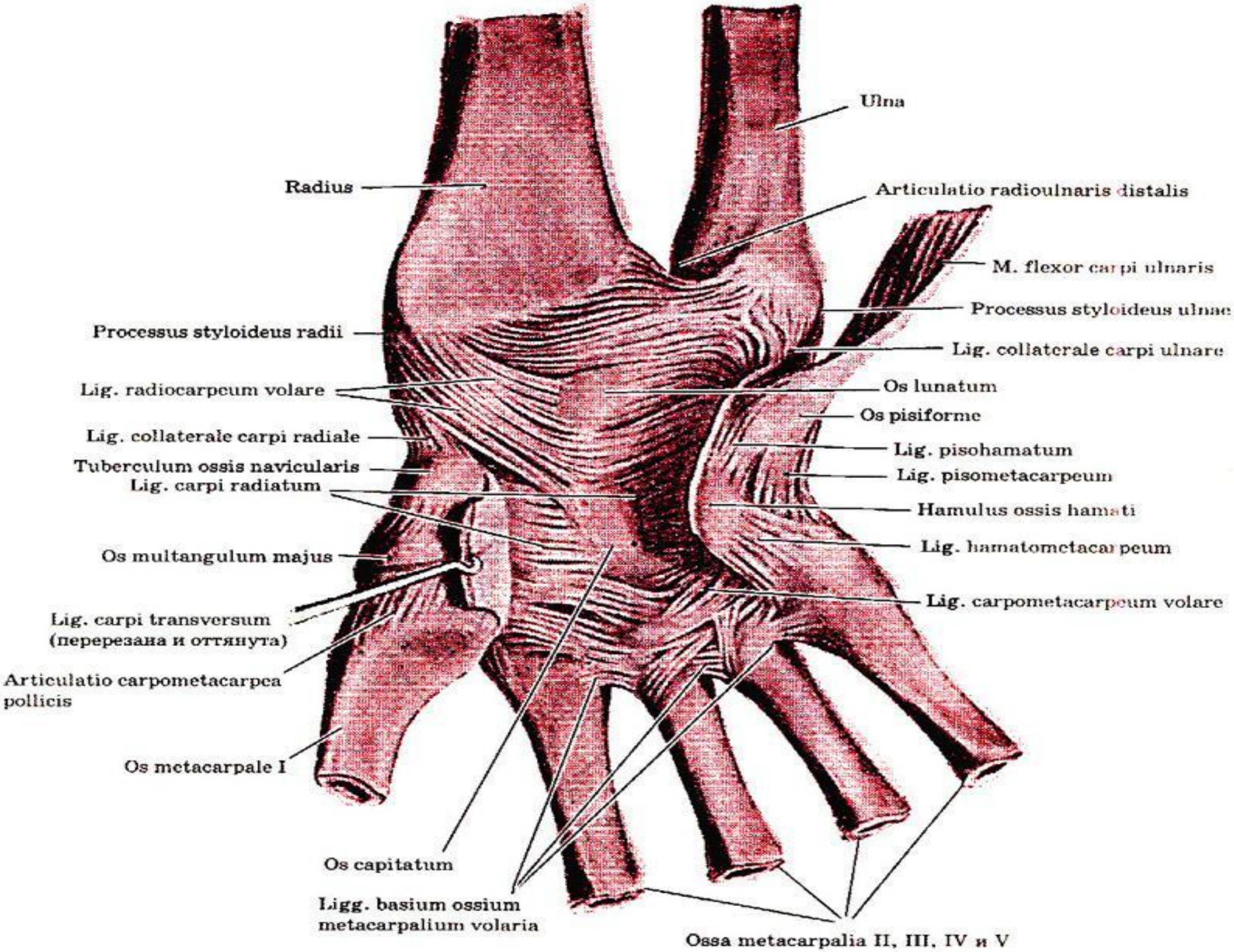

Поперечная связка кисти, lig. carpi transversum, удалена

Жаңғақ тәрізді буын , articulatio cotylica. Қозғалыстың көлемі – үш біліктің бойында шар тәрізді буындарға қарағанда шектеулі келеді . Мысалы: жамбас буыны.

Жалпақ буындар, articulationes plane . Қозғалыстар үш біліктің бойында жылжымалы түрде қозғалады. Мысалы: омыртқа аралық буын.

Қорытынды

- Қорытындылай келе, адам қаңқасының дара орналасқан сүйектерін бір-бірімен жақындастыру, байламдар мен буындар арқылы байланыстардың ішкі құрылымы олардың иілгіштігі, созылмалағы және буындарда болатын қозғалыстың көлемі, оның атқаратын қызметіне тікелей байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1“Атлас. Адам анатомиясы”. 1-ші том.2005ж.

2 Алшынбай Рақышев. “ Адам анатомиясы”. 1994ж.

3 Фрэнк Неттер. “Атлас. Анатомии человека”. 4-е издание. 2007г.

4 WWW. google .ru .

НАЗАР АУДАРҒАНДАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!!!